

P9_TA(2023)0441

Zmiana inicjatywy UE na rzecz owadów zapylających – Nowy ład na rzecz owadów zapylających

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie zmiany inicjatywy na rzecz owadów zapylających – Nowy ład na rzecz owadów zapylających (2023/2720(RSP))

(C/2024/4227)

Parlament Europejski,

- uwzględniając komunikat Komisji z 24 stycznia 2023 r. w sprawie zmiany inicjatywy UE na rzecz owadów zapylających – Nowy ład na rzecz owadów zapylających (COM(2023)0035),
- uwzględniając komunikat Komisji z 5 kwietnia 2023 r. w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej „Ratujmy pszczoły i rolników! W kierunku przyjaznego dla pszczół rolnictwa służącego zdrowemu środowisku” ⁽¹⁾,
- uwzględniając komunikat Komisji z 1 czerwca 2018 r. w sprawie inicjatywy UE na rzecz owadów zapylających (COM(2018)0395),
- uwzględniając swoją rezolucję z 18 grudnia 2019 r. w sprawie inicjatywy UE na rzecz owadów zapylających ⁽²⁾,
- uwzględniając sprawozdanie oceniające Międzyrządowej Platformy Naukowo-Politycznej z 2016 r. w sprawie Różnorodności Biologicznej i Funkcjonowania Ekosystemów, dotyczące zapylaczy, zapylania i produkcji żywności,
- uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Regionów z 26 stycznia 2022 r. pt. „Wkład władz lokalnych i regionalnych w szybsze wdrażanie inicjatywy UE na rzecz owadów zapylających”,
- uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z 13 lipca 2023 r. pt. „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie zmiany inicjatywy UE na rzecz owadów zapylających – Nowy ład na rzecz owadów zapylających” ⁽³⁾;
- uwzględniając sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nr 15/2020 z 9 lipca 2020 r. zatytułowane „Ochrona dzikich zapylaczy w UE – inicjatywy Komisji nie zaowocowały poprawą sytuacji”;
- uwzględniając komunikat Komisji z 20 maja 2020 r. zatytułowany „Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030 – Przywracanie przyrody do naszego życia” (COM(2020)0380),
- uwzględniając komunikat Komisji z 20 maja 2020 r. zatytułowany „Strategia »Od pola do stołu« na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego” (COM(2020)0381),
- uwzględniając komunikat Komisji z 14 października 2020 r. pt. „Strategia w zakresie chemikaliów na rzecz zrównoważoności na rzecz nietoksycznego środowiska” (COM(2020)0667),
- uwzględniając swoją rezolucję z 16 stycznia 2019 r. w sprawie unijnej procedury wydawania zezwoleń na dopuszczenie pestycydów do obrotu ⁽⁴⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 9 czerwca 2021 r. w sprawie unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030 – przywracanie przyrody do naszego życia ⁽⁵⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 20 października 2021 r. w sprawie strategii „Od pola do stołu” na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego ⁽⁶⁾,

⁽¹⁾ Dz.U. C 148 z 28.4.2023, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. C 255 z 29.6.2021, s. 29.

⁽³⁾ Dz.U. C 349 z 29.9.2023, s. 173.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 411 z 27.11.2020, s. 48.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 67 z 8.2.2022, s. 25.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 184 z 5.5.2022, s. 2.

- uwzględniając swoją rezolucję z 23 października 2019 r. w sprawie projektu rozporządzenia Komisji zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 546/2011 w odniesieniu do oceny wpływu środków ochrony roślin na pszczoły miodne ⁽⁷⁾,
  - uwzględniając pytania do Rady i Komisji dotyczące zmiany inicjatywy na rzecz owadów zapylających – Nowy ład na rzecz owadów zapylających (O-000050/2023 – B9-0032/2023 i O-000051/2023 – B9-0033/2023),
  - uwzględniając art. 136 ust. 5 i art. 132 ust. 2 Regulaminu,
  - uwzględniając projekt rezolucji Komisji Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności,
- A. mając na uwadze, że około 80 % upraw, a także dzikich roślin kwitnących w Europie zależy przynajmniej w pewnym stopniu od zapylania przez zwierzęta, a dzikie zapylacze mogą zapewniać aż 50 % potrzebnego zapylania ⁽⁸⁾;
- B. mając na uwadze, że – jak wynika z Europejskiej czerwonej księgi – spada liczebność populacji około jednej trzeciej gatunków pszczoł, motyli i bzygów; mając ponadto na uwadze, że co dziesiąty gatunek pszczoł i motyli oraz co trzeci gatunek bzygów jest zagrożony wyginięciem; mając na uwadze, że na szczeblu regionalnym w ciągu trzech ostatnich dziesięcioleci zaobserwowano spadek populacji owadów nawet o 75 %;
- C. mając na uwadze, że zapylaczami są głównie dzikie gatunki owadów, takie jak pszczoły (w tym trzmiele, pszczoły miodne i pszczoły samotnice), osy, bzygi, motyle, ćmy, chrząszcze i inne gatunki latające, np. nietoperze i ptaki, które przenoszą pyłek z męskich organów kwiatowych na żeńskie, tym samym umożliwiając zapłodnienie i reprodukcję roślin;
- D. mając na uwadze, że spadek liczebności gatunków i populacji dzikich zapylaczy wynika głównie z działalności człowieka, a zwłaszcza ze zmiany klimatu, z rolnictwa intensywnego, ze stosowania pestycydów, z utraty i degradacji naturalnych siedlisk, zanieczyszczenia środowiska oraz z powodu inwazyjnych gatunków obcych i chorób;
- E. mając na uwadze, że gromadzenie obiektywnych, wiarygodnych i porównywalnych danych o bogactwie i liczebności gatunków zapylaczy w terenie ma zasadnicze znaczenie dla oceny stanu populacji zapylaczy oraz tego, czy UE i jej państwa członkowskie czynią postępy w odwracaniu tendencji spadkowej w liczebności tych populacji;
- F. mając na uwadze, że pszczoły miodne mają istotny wkład w zapylanie; mając jednak na uwadze, że nie zastąpią one fundamentalnej roli, jaką w procesie zapylania odgrywa szereg dzikich owadów zapylających, takich jak pszczoły samotnice, motyle, bzygi i chrząszcze, mające różny względny udział w zapylaniu w zależności od rodzaju uprawy i lokalizacji;
- G. mając na uwadze, że zdrowe populacje dzikich zapylaczy świadczą solidniejsze i bardziej niezawodne usługi zapylania roślin dla sektora rolnictwa; mając na uwadze, że nadmierne poleganie na zapylaniu przez pojedyncze gatunki, takie jak pszczoły miodne, zwiększa też ryzyko związane z większą podatnością danego gatunku na choroby i inwazyjne gatunki obce;
- H. mając na uwadze, że obfitość lub jakość plonów zależą zarówno od liczebności, jak i od różnorodności zapylaczy; mając na uwadze, że w niektórych kontekstach i w zależności od cech ekologicznych gatunków różnice w występowaniu, liczebności i bogactwie zapylaczy można wytłumaczyć bardziej bliskością i proporcjami występowania korzystnych siedlisk (pół)naturalnych, takich jak obszary trawiaste i lasy, a nie istnieniem pasów kwiatów polnych ⁽⁹⁾; mając na uwadze, że w innych przypadkach bogactwo kwiatów podszytowych na działce rolnej może kompensować izolację od siedliska naturalnego ⁽¹⁰⁾;

⁽⁷⁾ Dz.U. C 202 z 28.5.2021, s. 49.

⁽⁸⁾ Garibaldi i in., „Wild Pollinators Enhance Fruit Set of Crops Regardless of Honey Bee Abundance” [Dzikie zapylacze poprawiają zawiązywanie się owoców u roślin uprawnych niezależnie od obfitości pszczoł miodnych], *Science*, tom 339, wyd. 6127, 29 marca 2013 r., z. 1608–1611.

⁽⁹⁾ Bartholomé O. i in., „Pollinator presence in orchards depends on landscape-scale habitats more than in-field flower resources” [Występowanie zapylaczy w sadach zależy bardziej od siedlisk krajobrazowych niż od zasobów kwiatów polnych], *Agriculture, Ecosystems & Environment*, tom 293, 2020.

⁽¹⁰⁾ Saunders, M., Luck, G., „Interaction effects between local flower richness and distance to natural woodland on pest and beneficial insects in apple orchards” [Wpływ interakcji między bogactwem kwiatów lokalnych a odległością od naturalnych terenów zalesionych na agrofagi i pożyteczne owady w sadach jabłoniowych], *Agricultural and Forest Entomology*, tom 20, nr 2, 2017, s. 279-287.

- I. mając na uwadze, że narzędzia polityki mające zapewniać wystarczające zapylenie upraw muszą uwzględniać potencjalną konkurencję między pszczołami miodnymi a rodzimymi dzikimi zapyłaczami; mając na uwadze, że wymaga to lepszej oceny tego, kiedy, gdzie i ile pszczoł miodnych potrzeba do skutecznego zapylenia roślin kwitnących bez szkody dla dzikich rodzimych zapyłaczy lub roślin ⁽¹¹⁾;
- J. mając na uwadze, że presję na zapyłacze wywiera głównie rolnictwo; mając na uwadze, że również niezrównoważone komercyjne leśnictwo, powodujące nieobecność starych drzew, drewna posuszowego i powiązanych z nimi mikrosiedlisk, wskazano jako jedno z głównych zagrożeń dla bzygów, spośród których 37 % jest w Europie zagrożone wyginieciem ⁽¹²⁾;
- K. mając na uwadze, że zapyłacze mają zasadnicze znaczenie dla utrzymania różnorodności biologicznej i zdrowia ekosystemów, gdyż pomagają utrzymać i tworzyć siedliska dzikiej przyrody, są niezbędne do wytwarzania nasion zarówno w systemach rolnych, jak i naturalnych, są integralnym elementem produkcji żywności, jakości składników odżywczych i bezpieczeństwa żywnościowego, oraz wnoszą wkład w piękno i estetykę krajobrazów, umożliwiając wzrost i kwitnienie różnych roślin; mając na uwadze, że wartość ich bezpośredniego wkładu w rolnictwo UE szacuje się na 15 mld EUR ⁽¹³⁾; mając na uwadze, że cztery piąte gatunków upraw i dzikich kwiatów zależą przynajmniej w pewnym stopniu od owadów zapyłających; mając na uwadze, że zapyłacze znacznie wspierają m.in. źródła utrzymania rolników i innych zainteresowanych stron w sektorze rolnym;
- L. mając na uwadze, że według nowego sprawozdania dotyczącego trendów wśród motyli łąkowych w Europie w ciągu zaledwie 10 lat ich liczebność spadła o 36 %, a głównymi przyczynami tego spadku jest intensyfikacja produkcji rolnej w postaci przekształcania użytków zielonych w grunty orne oraz intensywnego stosowania nawozów i herbicydów, co zmniejsza liczbę dziko rosnących kwiatów, na których motyle żerują;
- M. mając na uwadze, że zapyłacze mają zasadnicze znaczenie dla bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego, a także dla takich rodzajów żywności jak owoce, warzywa, orzechy i nasiona, które z kolei mają kluczowe znaczenie dla dobrego stanu zdrowia żywieniowego, a zwłaszcza dla zapobiegania chorobom niezakaźnym;
- N. mając na uwadze, że spadek liczebności dzikich zapyłaczy oraz jego skutki dla bezpieczeństwa żywnościowego, odporności rolnictwa, zdrowia ludzi, jakości życia i wysokiej jakości usług żywieniowych i ekosystemowych zwiększyły świadomość społeczeństwa i wzbudziły w nim poważne obawy, co przyspieszyło podjęcie działań mających wyeliminować przyczyny tego spadku i złagodzić jego skutki, a to z kolei doprowadziło m.in. do sfinalizowania europejskiej inicjatywy obywatelskiej „Ratujmy pszczoły i rolników”, w której zaapelowano o rolnictwo bardziej przyjazne dla pszczoł;
- O. mając na uwadze, że przewodnik Komisji dla miast przyjaznych dla zapyłaczy zawiera cenne zalecenia dla obszarów miejskich chcących wspierać zapyłacze;
- P. mając na uwadze, że według sprawozdania Europejskiej Agencji Środowiska z 2019 r. dotyczącego stanu europejskiego środowiska 9 z 13 szczegółowych celów polityki wyznaczonych na rok 2020 w obszarze ochrony, utrzymania i zwiększenia różnorodności biologicznej i przyrody w Europie nie zostało w 2020 r. osiągniętych ⁽¹⁴⁾; mając na uwadze, że tych 9 celów obejmowało gatunki i siedliska chronione w UE, gatunki powszechnie występujące (ptaki i motyle) oraz warunki i usługi ekosystemowe;

Uwagi ogólne i konsekwencje utraty zapyłaczy

1. z zadowoleniem przyjmuje zmienioną inicjatywę UE na rzecz owadów zapyłających „Nowy ład na rzecz owadów zapyłających” i podkreśla, że Komisja, państwa członkowskie oraz podmioty regionalne i lokalne powinny pilnie – najpóźniej do 2030 r. – podjąć konkretne działania mające odwrócić trend spadkowy w liczebności zapyłaczy;
2. z zadowoleniem przyjmuje europejską inicjatywę obywatelską „Ratujmy pszczoły i rolników”; uważa, że rolnictwo przyjazne środowisku to podstawa zrównoważonej produkcji zdrowej żywności; jest zdania, że trzeba szybko i skutecznie przełożyć postulaty obywateli na przyszłe strategie polityczne;

⁽¹¹⁾ Geldmann, J., González-Varo, J., „Conserving honeybees does not help wildlife: High densities of managed honeybees can harm populations of wild pollinators” [Ochrona pszczoł miodnych nie pomaga dzikiej przyrodzie: wysokie zagęszczenie udomowionych pszczoł miodnych może szkodzić populacjom dzikich zapyłaczy], *Sciencemag*, tom 359, nr 6374, 2018, s. 392-393.

⁽¹²⁾ Międzynarodowa Unia Ochrony Gatunków Przyrody – Komisja Gatunków Zagrożonych – Grupa Specjalistyczna ds. Bzygów / Grupa Specjalistyczna ds. Planowania Ochrony, „European Hoverflies: Moving from Assessment to Conservation Planning” [Europejskie bzygowate – przejście od oceny do planowania ochrony], Grupa specjalistów ds. planowania ochrony, Apple Valley, MN, USA, 2022.

⁽¹³⁾ Europejski Trybunał Obrachunkowy, Sprawozdanie specjalne 15/2020 r. pt. „Ochrona dzikich owadów zapyłających w UE – inicjatywy Komisji nie zaowocowały poprawą sytuacji”, 2020.

⁽¹⁴⁾ EEA, „The European environment – state and outlook 2020 – Knowledge for transition to a sustainable Europe” [Środowisko europejskie – stan i prognozy na 2020 – Wiedza na rzecz transformacji w kierunku zrównoważonej Europy], Urząd Publikacji UE, Luksemburg, 2019.

3. zgadza się, że spadek liczebności zapyłaczy to zagrożenie dla dobrostanu ludzi, wydajności rolnictwa, bezpieczeństwa żywnościowego i ogólnie przyrody; podkreśla, że zapyłanie przez dzikie i udomowione zapyłacze ma podstawowy wkład w produkcję rolną; podkreśla, że roczna wartość zapyłania jako usługi ekosystemowej w UE, wynosząca 4,5 mld EUR, to tylko wartość usługi faktycznie wykonywanej i przynoszącej wysokie plony owoców i warzyw; podkreśla, że gdyby nie niedobór zapyłaczy wynikający z presji na nie, wartość ta mogłaby być znacznie wyższa ⁽¹⁵⁾;
4. podkreśla, że zapyłanie upraw przez zwierzęta dzikie i udomowione to istotna, acz zagrożona usługa ekosystemowa ⁽¹⁶⁾; zauważa, że łączną wartość gospodarczą zapyłania przez zwierzęta udomowione i dzikie oszacowano na 153 mld EUR, a utratę zysku dla konsumentów, jaką spowodowałyby całkowita utrata usługi zapyłania przez zwierzęta – na 190 do 310 mld EUR ⁽¹⁷⁾;
5. podkreśla korzyści wynikające z zapyłania dla zdrowia i dobrostanu człowieka oraz potrzebę zapewnienia zrównoważonej kontynuacji zapyłania; zauważa ponadto, że zapyłacze wnoszą wkład w plony stanowiące 35 % globalnej produkcji żywności ⁽¹⁸⁾, a uprawy zapyłane przez zwierzęta zawierają większość witamin (A, C i E) i minerałów (wapno, fluor i żelazo) w diecie ludzi na całym świecie ⁽¹⁹⁾; podkreśla zatem, że zapyłacze mają zasadnicze znaczenie dla bezpieczeństwa żywieniowego i bezpieczeństwa żywności;
6. zauważa, że spadek liczebności zapyłaczy ma wiele negatywnych skutków dla środowiska i zdrowia ludzi; podkreśla, że jednym z tych skutków jest spadek dostępności owoców i warzyw na świecie, co może prowadzić do spadku spożycia, a przez to do wzrostu liczby chorób niezakaźnych ⁽²⁰⁾;
7. uznaje wkład pierwszej inicjatywy UE na rzecz owadów zapyłających; wzywa Komisję do uwzględnienia wyników tej inicjatywy w przyszłej strategii na rzecz różnorodności biologicznej, w tym innych kluczowych usług ekosystemowych świadczonych przez owady;
8. z zadowoleniem przyjmuje zobowiązania Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Europejskiego Komitetu Regionów dotyczące możliwości i wspólnej odpowiedzialności europejskiego środowiska społeczno-zawodowego oraz władz lokalnych i regionalnych za przyspieszenie wdrażania inicjatywy na rzecz zapyłaczy i za osiągnięcie jej celów;
9. podkreśla, że trzeba wyeliminować wszystkie najważniejsze przyczyny spadku liczebności zapyłaczy;

Zapewnić spójność polityki: rolnictwo i leśnictwo, redukcja zanieczyszczenia i poprawa sieci skomunikowania

10. przypomina, że Europejski Zielony Ład przyjęto jako nową całościową strategię umożliwiającą Unii stawienie czoła wyzwaniom związanym z klimatem i środowiskiem bez pozostawiania nikogo w tyle; przypomina, że cele Zielonego Ładu, w tym unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności oraz strategii „Od pola do stołu”, zostaną osiągnięte dopiero wtedy, gdy realnie osiągnięty zostanie główny cel zmiennej inicjatywy UE na rzecz zapyłaczy, czyli odwrócenie tendencji spadkowej w liczebności zapyłaczy; wzywa Komisję i państwa członkowskie do szybkiego i pełnego wdrożenia obu strategii; ponownie zauważa, że strategia na rzecz bioróżnorodności do roku 2030 musi w pełni osiągnąć swoje cele; wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby zobowiązały się do podjęcia istotnych i dodatkowych działań w zakresie ochrony różnorodności biologicznej;

⁽¹⁵⁾ Eurostat, „Accounting for ecosystems and their services in the European Union – 2021 edition” [Rachunkowość ekosystemów i ich usług w Unii Europejskiej – wydanie z 2021 r.], Urząd Publikacji UE, Luksemburg, 2021.

⁽¹⁶⁾ Potts S. i in., „Global pollinator declines: Trends, impacts and drivers” [Spadek liczebności zapyłaczy na świecie: tendencje, skutki i przyczyny], *Trends in Ecology & Evolution*, tom 25, 2010, s. 345–353.

⁽¹⁷⁾ Gallai, N. i in., „Economic valuation of the vulnerability of world agriculture confronted with pollinator decline” [Ekonomiczna analiza podatności rolnictwa światowego na zagrożenia wynikające ze spadku liczebności zapyłaczy], *Ecological Economics*, 68:2009, s. 810–821.

⁽¹⁸⁾ Klein, A.M. i in., „Importance of pollinators in changing landscapes for world crops” [Znaczenie zapyłaczy w zmieniającym się krajobrazie upraw światowych], *Proceedings of the Royal Society*, tom 274, nr 1608, 2007, s. 303–313.

⁽¹⁹⁾ Eilers, E. i in., „Contribution of Pollinator-Mediated Crops to Nutrients in the Human Food Supply” [Wkład upraw zapyłanych w składniki żywnościowe dla żywienia ludzi], *PLOS ONE*, tom 6, nr 6, 2011.

⁽²⁰⁾ Smith, M. i in., „Effects of decreases of animal pollinators on human nutrition and global health: a modelling analysis”, [Skutki spadku liczebności zwierząt zapyłających na żywieniu ludzi i zdrowie na świecie: analiza modelowa], *The Lancet*, tom 386, nr 10007, 2015, s. 1964–1972.

11. podkreśla, że trzeba zlikwidować niedostatki w kluczowych politykach sektorowych UE mających przeciwdziałać spadkowi liczebności zapylaczy oraz włączyć środki ochrony zapylaczy do odpowiednich dziedzin polityki UE;

12. podkreśla, że specjalne krajowe lub regionalne strategie ochrony zapylaczy to podstawowe narzędzia służące mobilizacji wszystkich właściwych stron zainteresowanych i zarządzaniu wszystkimi działaniami niezbędnymi do odwrócenia spadku liczebności zapylaczy; docenia starania państw członkowskich, które przyjęły specjalne krajowe lub regionalne strategie ochrony zapylaczy, i wzywa pozostałe państwa członkowskie, by jak najszybciej poszły ich śladem, by wspólnie i w koordynacji wyeliminować przyczyny spadku liczebności zapylaczy, z uwzględnieniem specyfiki oraz warunków krajowych, regionalnych i lokalnych;

13. apeluje do Komisji o ocenę zgodności planów strategicznych wspólnej polityki rolnej (WPR) z celami inicjatywy UE na rzecz zapylaczy; wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby wspólnie doskonaliły te plany, w odniesieniu do których wykazano brak niezbędnych działań; wzywa ponadto Komisję i państwa członkowskie do zapisania specjalnego rozdziału w planach strategicznych WPR, w którym opiszą konkretne działania mających na celu ochronę dzikich i udomowionych zapylaczy, z uwzględnieniem ich znaczenia jako źródła środków produkcji rolnej; podkreśla, że budżet WPR na lata 2023–2027 przewiduje wsparcie praktyk związanych z klimatem i powinien być wykorzystywany do osiągnięcia celów UE dotyczących różnorodności biologicznej, w tym ochrony zapylaczy;

14. wzywa Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia pełnej sprawności obecnych i przyszłych mechanizmów i platform zarządzania w celu osiągnięcia w uzgodnionych terminach celów inicjatywy na rzecz zapylaczy oraz, w szerszym ujęciu, strategii na rzecz bioróżnorodności; w związku z tym apeluje do Komisji o wdrożenie działań legislacyjnych i nielegislacyjnych, które łącznie pomogą usunąć niedostatki w zarządzaniu i polityce, i zlikwidować przeszkody w osiągnięciu celów i założeń uzgodnionych na szczepku UE;

15. podkreśla w związku z tym silne powiązania między zmienioną inicjatywą UE na rzecz owadów zapylających a proponowanymi unijnymi przepisami o odtwarzaniu zasobów przyrodniczych, jeśli chodzi o osiągnięcie odwrócenia tendencji spadkowej w liczebności zapylaczy, zwłaszcza przez dostosowanie krajowych środków odtwarzania zasobów przyrodniczych do polityki zapisanej w inicjatywie UE na rzecz owadów zapylających;

16. podkreśla, że nadal trzeba lepiej chronić zapylacze przed zagrażającymi im pestycydami i produktami biobójczymi, oraz ubolewa nad opóźnieniem w podejmowaniu ochrony zapylaczy dzięki procedurom wydawania zezwoleń określonym w rozporządzeniach (WE) nr 1107/2009 ⁽²¹⁾ i (UE) nr 528/2012 ⁽²²⁾;

17. uważa, że obecność starych drzew, drewna posuszowego i powiązanych z nimi mikrosiedlisk ma zasadnicze znaczenie dla rozwoju zapylaczy oraz ich zdolności do żerowania i budowy gniazd; docenia w związku z tym, że w jednym z planów ochrony zapisanych w nowym ładzie na rzecz zapylaczy skoncentrowano się szczególnie na krajobrazach leśnych; uważa, że w planie ochrony należy poszukiwać synergii z leśnictwem bliższym naturze;

18. podkreśla, że trzeba poprawić bazę naukową pozwalającą oceniać względną toksyczność wszystkich pestycydów, a nie tylko insektycydów, dla pszczół i innych zapylaczy, by do 2027 r. móc lepiej dostosować cele dotyczące ograniczania szkód; podkreśla też, że trzeba zmienić przepisy i wdrażać politykę zgodnie z najnowszymi danymi naukowymi, by powstrzymać spadek liczebności zapylaczy;

19. apeluje, by najpóźniej w 2027 r. zakazać przywozu produktów rolnych wytwarzanych przy użyciu pestycydów zakazanych w UE ze względów dotyczących zdrowia ludzi i ochrony różnorodności biologicznej, i mogących powodować nieodpuszczalne szkody wśród zapylaczy;

⁽²¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 z dnia 21 października 2009 r. dotyczące wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i uchylające dyrektywy Rady 79/117/EWG i 91/414/EWG (Dz.U. L 309 z 24.11.2009, s. 1).

⁽²²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012 z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych (Dz.U. L 167 z 27.6.2012, s. 1).

20. odnotowuje wytyczne Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności dotyczące oceny ryzyka, jakie stwarzają dla pszczoł (pszczoł miodnych, trzmieli i pszczoł samotnic) środki ochrony roślin, oraz wzywa Komisję i państwa członkowskie do szybkiego wdrożenia tych wytycznych; odnotowuje porozumienie zawarte na posiedzeniu Rady ds. Rolnictwa i Rybołówstwa UE z 28 i 29 czerwca 2021 r. dotyczące wyznaczenia szczegółowego celu ochrony na poziomie 10 % jako maksymalnego dopuszczalnego poziomu zmniejszenia wielkości kolonii w wyniku narażenia pszczoł miodnych na pestycydy; odnotowuje decyzję Stałego Komitetu ds. Roślin, Zwierząt, Żywności i Pasz z maja 2022 r., by przyjąć podejście niedefiniowania wartości progowych dla szczegółowych celów ochrony trzmieli i pszczoł samotnic; uważa, że szczegółowe cele ochrony dzikich zapylaczy muszą być zgodne z potrzebą odtwarzania już przetrzebionych populacji; odnotowuje zobowiązanie Komisji do aktualizacji obecnego systemu oceny ryzyka stwarzanego przez pestycydy dla stawonogów niebędących przedmiotem zwalczania (w systemie tym ocenia się wszystkie dzikie gatunki zapylaczy nieuwzględnione w wytycznych dotyczących pszczoł) i podkreśla, że taka aktualizacja jest pilnym priorytetem;

21. przypomina Komisji i państwom członkowskim o swoim szeroko popieranym sprzeciwie wobec aktu wykonawczego w sprawie wpływu środków ochrony roślin na pszczoły miodne⁽²³⁾ oraz o zajmowanym od dawna stanowisku dotyczącym potrzeby większej ochrony zapylaczy;

22. wyraża zaniepokojenie ograniczeniami oceny pojedynczych składników aktywnych w procedurze dopuszczania pestycydów do obrotu; dlatego wzywa Komisję i Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności, by niezwłocznie umożliwiły przejście do bardziej holistycznej i skontekstualizowanej oceny ryzyka dla środowiska naturalnego, jakie stwarzają pestycydy dla owadów, w tym owadów zapylających, w oparciu o projekt IPol-ERA; uważa, że w tej transformacji systemowej trzeba uwzględnić szeroki zakres zapylaczy i skumulowany wpływ różnych chemikaliów, oraz że wymaga to skoordynowanych starań wszystkich właściwych agencji;

23. przyjmuje do wiadomości projekt wytycznych Europejskiej Agencji Chemikaliów dotyczących oceny ryzyka, jakie stwarza dla pszczoł stosowanie produktów biobójczych; podkreśla, że trzeba szybko sfinalizować wytyczne, by móc zacząć z nich korzystać w procesie wydawania zezwoleń na dopuszczenie do obrotu na mocy rozporządzenia (UE) nr 528/2012 na szczeblu UE lub państw członkowskich i w procesie zatwierdzania na szczeblu UE;

24. podkreśla, że merytoryczne zaangażowanie dużych producentów żywności, hurtowników i sprzedawców detalicznych na rzecz dostawców może przynieść wartość dodaną w postaci mniejszego stosowania pestycydów i zmniejszenia związanych z nimi zagrożeń; zaznacza, że duże przedsiębiorstwa w łańcuchu dostaw żywności powinny zawierać długoterminowe umowy z producentami oraz pomagać rolnikom w prawidłowym stosowaniu praktyk zintegrowanej ochrony roślin, w tym przez oferowanie niezbędnego wsparcia finansowego i technicznego rolnikom i hodowcom, by mogli szybko przejść na agroekologiczne i organiczne praktyki rolne oraz by byli pewni, że otrzymają uczciwą cenę za swoje wyśliki;

25. uznaje, że mimo iż emisje azotu mogą doprowadzić do eutrofizacji półnaturalnych użytków zielonych i niszczyć siedliska zapylaczy, nawozy mają zasadnicze znaczenie dla żyzności gleby i bezpieczeństwa żywnościowego; podkreśla, że trzeba nasilić działania mające na celu zrównoważenie emisji azotu;

26. ubolewa z powodu braku skoordynowanego przeciwdziałania zanieczyszczeniu świetlnemu i z powodu sytuacji, w której niektóre państwa przyjmują strategię krajowe w tej dziedzinie, a inne nie podejmują żadnych działań; zachęca do wprowadzania pomiarów rejestrujących i raportujących poziom zanieczyszczenia świetlnego w UE i państwach członkowskich, by móc zdefiniować cele ograniczenia tego zanieczyszczenia na podstawie ustalonych punktów odniesienia oraz monitorować postępy; zachęca do korzystania z usług systemu Copernicus do określenia obecnego zanieczyszczenia świetlnego w UE;

27. podkreśla, że trzeba włączyć ochronę różnorodności biologicznej i usług ekosystemowych do praktyk miejskiego planowania przestrzennego, by chronić populacje zapylaczy, wspierać ich różnorodność oraz tworzyć nowe, wzajemnie połączone siedliska;

28. wzywa państwa członkowskie do monitorowania populacji zapylaczy na obszarach miejskich, gromadzenia danych dotyczących zdrowia zapylaczy oraz opracowania strategii ich ochrony opartych na dowodach; zachęca miasta do wymiany najlepszych praktyk i doświadczeń, by stworzyć sieć umożliwiającą podejmowanie działań na rzecz ochrony zapylaczy na obszarach miejskich;

⁽²³⁾ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z 23 października 2019 r. w sprawie projektu rozporządzenia Komisji zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 546/2011 w odniesieniu do oceny wpływu środków ochrony roślin na pszczoły miodne (Dz.U. C 202 z 28.5.2021, s. 49).

29. podkreśla korzyści płynące z zielonych dachów, wertykalnych ogrodów i zrównoważonych praktyk rolnictwa miejskiego dla zapewnienia siedlisk zapylaczom, co zwiększy odporność obszarów miejskich i poprawi jakość życia ich mieszkańców;

30. podkreśla w związku z tym silne powiązania między zmienioną inicjatywą UE na rzecz owadów zapylających, utrzymaniem i poprawą ochrony przyrody na podstawie unijnych dyrektyw ptasiej⁽²⁴⁾ i siedliskowej⁽²⁵⁾ a proponowanymi unijnymi przepisami o odbudowie zasobów przyrodniczych, jeśli chodzi o odwrócenie tendencji spadkowej w liczebności zapylaczy, zwłaszcza przez dostosowanie krajowych środków odbudowy zasobów przyrodniczych do polityki zapisanej w inicjatywie UE na rzecz owadów zapylających; apeluje o środki służące rozwiązaniu problemu utraty bioróżnorodności poza obszarami chronionymi; zauważa, że odbudowa zasobów przyrodniczych i ekosystemów na obszarach chronionych nie rekompensuje ciągłego niszczenia różnorodności biologicznej i degradacji ekosystemów na innych obszarach;

31. wyraża zaniepokojenie z powodu trwającej utraty i fragmentacji siedlisk oraz negatywnego wpływu tych zjawisk na wiele owadów zapylających; dlatego z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie Komisji do przygotowania wraz z państwami członkowskimi planu działania na rzecz sieci korytarzy ekologicznych dla zapylaczy, aby połączyć istniejące obszary naturalne z wykorzystaniem korytarzy ekologicznych i umożliwić przemieszczanie się gatunków w poszukiwaniu pożywienia, schronienia oraz miejsc gniazdowania i rozmnażania; podkreśla, że trzeba uzgodnić plan działań z terminami realizacji, i wzywa państwa członkowskie, by zobowiązały się do jego wdrażania;

32. podkreśla, że infrastruktura liniowa w UE powinna być projektowana, zarządzana i dostosowywana tak, by minimalizować negatywne skutki w postaci fragmentacji siedlisk, i że nie może ona szkodzić integralności sieci „Buzz Line”;

33. wzywa państwa członkowskie do propagowania różnorodności gatunkowej uprawianych roślin uprawnych oraz do jak najszerzej ochrony naturalnych siedlisk zapylaczy;

Monitorowanie i wskaźniki

34. podkreśla zasadniczą rolę rolników w utrzymywaniu siedlisk zapylaczy i wspieraniu zrównoważonych praktyk rolniczych, priorytetowo traktujących dobrostan tych kluczowych gatunków i sprzyjających zachowaniu różnorodności biologicznej; wskazuje w związku z tym na praktyki rolnicze już prowadzone na szczeblu lokalnym w celu ochrony siedlisk zapylaczy; podkreśla jednocześnie znaczenie niezależnej sieci doradców dla szerszego rozpowszechniania i skutecznego wdrażania działań przyjaznych dla zapylaczy;

35. zachęca do sadzenia drzew i odtwarzania sadów wielogatunkowych, które są źródłem pyłku i nektaru;

36. wzywa Komisję i państwa członkowskie do opracowania znormalizowanego unijnego systemu monitorowania zapylaczy, by usprawnić gromadzenie danych o ich populacji; podkreśla, że stopień szczegółowości zgromadzonych danych powinien umożliwiać dostrzeganie rocznych zmian populacji, istotnych z punktu widzenia działań politycznych i środków ochrony; wzywa państwa członkowskie do wspierania szkoleń i budowania zdolności w celu szybkiego pozyskania zasobów ludzkich niezbędnych do monitorowania zapylaczy;

37. z zadowoleniem przyjmuje w tym kontekście wstępny wniosek ekspertów dotyczący unijnego systemu monitorowania zapylaczy⁽²⁶⁾ jako podstawy opracowania bardziej zaawansowanych rozwiązań; wzywa Komisję do kontynuowania tych prac technicznych w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi w celu opracowania zbioru rozwiązań dotyczących unijnego systemu monitorowania zapylaczy, z uwzględnieniem ich kosztów; uważa, że każdemu rozwiązaniu powinien towarzyszyć plan wdrożenia z wyszczególnieniem niedostatków możliwości technicznych w państwach członkowskich oraz sposobów ich szybkiego wyeliminowania;

⁽²⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U. L 20 z 26.1.2010, s. 7).

⁽²⁵⁾ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7).

⁽²⁶⁾ Potts, S. i in., „Proposal for an EU Pollinator Monitoring Scheme [Propozycja unijnego systemu monitorowania zapylaczy], Wspólne Centrum Badawcze, Urząd Publikacji UE, Luksemburg, 2020.

38. wzywa Komisję do sprawdzenia, czy narzędzia planowania strategicznego stosowane w zarządzaniu obszarami Natura 2000, w tym priorytetowe ramy działania, obejmują wymagania dotyczące ochrony dzikich zapylaczy, oraz do oceny odpowiednich środków zaproponowanych przez państwa członkowskie w priorytetowych ramach działania;

39. uważa, że wysokiej jakości roczne monitorowanie, wsparte m.in. przez odpowiednio dużą liczbę stanowisk w każdym państwie członkowskim pozwalających wykrywać zmiany w liczebności i bogactwie gatunkowym różnych grup zapylaczy, oceniane co najmniej co trzy lata, ma zasadnicze znaczenie dla wsparcia i udoskonalenia procesów decyzyjnych, podniesienia efektywności wydatków publicznych, zwiększenia odpowiedzialności oraz zrozumienia wpływu polityki i prawodawstwa;

40. docenia zobowiązanie Komisji, by wraz z państwami członkowskimi i EEA do 2025 r. sfinalizować ogólnounijne mapowanie kluczowych obszarów występowania zapylaczy, a do 2024 r. – zawarte w Europejskiej czerwonej księdze oceny najważniejszych grup owadów zapylających; uznaje starania Komisji o opracowanie i koordynację wdrażania planów działania dotyczących poszczególnych gatunków; wzywa państwa członkowskie do szybkiego wdrożenia niezbędnych działań ochronnych na wszystkich odpowiednich szczeblach zarządzania oraz do wspierania ekspertów i zainteresowanych stron; zachęca ponadto państwa członkowskie do wzmożenia starań o ochronę na obszarach chronionych oraz do rozważenia stworzenia nowych obszarów chronionych dla motyli, ciem i innych dzikich zapylaczy, zwłaszcza gatunków z czerwonej listy;

41. docenia pracę i wyniki zakończonych i trwających inicjatyw UE ukierunkowanych na monitorowanie gatunków, stanu siedlisk i zanieczyszczeń obecnych w środowisku oraz na podnoszenie świadomości; apeluje w związku z tym do Komisji o podstawę prawną i trwałe ramy finansowe dla następujących inicjatyw: SPRING (Wzmacnianie odbudowy populacji owadów zapylających za pomocą wskaźników i monitorowania), INSIGNIA (Monitoring przyrodniczy zanieczyszczeń z wykorzystaniem pszczół miodnych), EMBAL (Europejski monitoring bioróżnorodności na obszarach rolniczych), LUCAS (badanie terenowe użytkowania gruntów i pokrycia terenu), STING (Nauka i technologia na rzecz owadów zapylających) i eLTER (badania długoterminowe nad ekosystemami w Europie), oraz o ułatwienie włączenia inicjatyw EMBAL i INSIGNIA oraz przyszłego unijnego systemu monitorowania zapylaczy do ram eLTER; podkreśla, że monitorowanie przyczyn spadku liczebności zapylaczy musi być ciągłe i długoterminowe;

42. ponawia apel, by do 2026 r. włączyć do wspólnej polityki rolnej specjalny wskaźnik dotyczący zapylaczy, by oceniać wpływ tej polityki na zapylacze i na zapylanie;

Zasoby, dzielenie się wiedzą i budowanie zdolności

43. wzywa Komisję do oceny nowych metod finansowania środków niezbędnych do osiągnięcia celów inicjatywy UE na rzecz owadów zapylających, w tym przez utworzenie funduszu na rzecz przyrody w nowych wieloletnich ramach finansowych na okres po 2027 r.; podkreśla, że inicjatywa ta musi mobilizować wystarczające dodatkowe zasoby finansowe oraz zobowiązania i inwestycje na szczeblu UE i państw członkowskich na taką skalę i na tyle pilnie, by pomóc powstrzymać utratę zapylaczy do 2030 r.; wzywa Komisję, by zaproponowała specjalną linię budżetową na wsparcie systematycznego monitorowania różnorodności biologicznej, wskaźników i raportowania postępów, tendencji i presji we wszystkich państwach członkowskich;

44. wzywa odpowiednie dyrekcje generalne Komisji oraz EEA, Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności i Europejską Agencję Chemikaliów do zintensyfikowania współpracy w celu uzupełnienia znanych niedostatków w danych i w polityce; uważa, że Komisja, agencje UE i państwa członkowskie muszą poprawić gromadzenie, wymianę i generowanie nowych danych o różnorodności biologicznej oraz zarządzanie nimi, by lepiej kształtować politykę i zapewnić spójność polityki na wszystkich szczeblach;

45. wzywa Komisję do wprowadzenia odpowiednich mechanizmów zarządzania i monitorowania, w tym do przydziału jasnych obowiązków departamentom Komisji zaangażowanym w obszary polityki istotne z punktu widzenia dzikich zapylaczy;

46. wzywa Komisję i państwa członkowskie do wsparcia badań naukowych w celu lepszego zrozumienia wpływu substancji zaburzających funkcjonowanie układu hormonalnego na zapylaczy oraz do wdrażania polityki bazującej na najnowszych danych naukowych o tym wpływie;

47. wzywa Komisję i państwa członkowskie do wspierania badań służących lepszemu zrozumieniu interakcji, w tym konkurencji, między rodzinami pszczół miodnych a rodzimymi dzikimi zapylaczami;

48. podkreśla, że zapylacze trzeba chronić nie tylko w UE, ale na całym świecie, i wzywa Komisję do wspierania odpowiednich działań;

49. wzywa Komisję i państwa członkowskie do aktywnej „pszczelej dyplomacji” – narzędzia polityki zagranicznej propagującego włączenie zapylaczy do polityki międzynarodowej w celu wsparcia działań służących odporności środowiskowej i społecznej krajów rozwijających się i grup wrażliwych;

50. uznaje znaczenie naukowców obywatelskich, w tym rolników, a także taksonomistów, których trzeba dalej wspierać, by mogli pogłębiać swoją wiedzę fachową, kultywować dobre praktyki i upowszechniać je w państwach członkowskich; jednocześnie przyjmuje do wiadomości wyniki badania zleconego przez Komisję⁽²⁷⁾ i opublikowanego w grudniu 2022 r., z którego wynika, że wiedza fachowa jest zazwyczaj szczególnie uboga w krajach o najbogatszej różnorodności biologicznej, oraz zauważa, że taksonomiści to głównie mężczyźni i osoby starsze; przypomina, że jedną z przeszkód w skutecznym wdrażaniu programów nauki obywatelskiej jest brak wiedzy taksonomicznej do przetwarzania danych oraz brak narzędzi taksonomicznych, apeluje do Komisji i państw członkowskich o usunięcie tych niedostatków; docenia sukcesy „ambasadorów zapylaczy” w podnoszeniu świadomości i motywowaniu obywateli i przedsiębiorstw;

51. wzywa Komisję i państwa członkowskie do przyznawania ekspertom, przedstawicielom społeczeństwa obywatelskiego i osobom prywatnym małych dotacji kapitałowych na wsparcie działań lokalnych i regionalnych na rzecz zapylaczy oraz do umożliwienia stworzenia unijnej platformy ds. dzikich zapylaczy, służącej do koordynowania ich starań i długookresowego ułatwiania wymiany wiedzy;

52. podkreśla potencjał tworzenia lokalnych sieci i platform wymiany wiedzy, gdzie rolnicy mogą wymieniać się najlepszymi praktykami i wносить wkład w ochronę zapylaczy jako gatunków o nieocenionym znaczeniu, a jednocześnie do zapewnienia odporności naszych systemów rolnych i bezpieczeństwa żywnościowego;

53. wzywa Komisję, by włączyła wszystkie kluczowe grupy owadów zapylających do platformy taksonomicznej opracowanej w ramach projektów Orbit i Taxo-fly oraz by zapewniła i poprawiła jej funkcjonalność przez opracowanie narzędzi dla taksonomistów i naukowców obywatelskich;

54. wzywa Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia koordynacji i dostępności wszystkich środków niezbędnych do utrzymania i doskonalenia europejskich systemów monitorowania motyli w całej UE, w tym przez zwiększenie liczby transektów motyli, monitorowanie rzadkich i zagrożonych gatunków, stosowanie technologii sprawozdawczości w czasie rzeczywistym oraz długoterminową pomoc finansową dla wyznaczonych koordynatorów; wzywa Komisję i państwa członkowskie do uruchomienia i prowadzenia publicznej unijnej bazy danych niezbędnej do przyszłego unijnego systemu monitorowania zapylaczy;

55. wzywa Komisję i państwa członkowskie do wspierania programów edukacyjnych dla pszczelarzy i studentów agromonii, by tworzyć zdolności do zarządzania różnorodnością biologiczną i zapyłaniem jako usługami ekosystemowymi oraz do wspierania tych usług; podkreśla, że systemy zachęt są niezbędne do wspierania środków, które przynoszą korzyści populacjom zapylaczy, a rolnicy i inni użytkownicy gruntów powinni otrzymywać wsparcie finansowe;

56. podkreśla znaczenie otwartego, konstruktywnego i szczerego dialogu między instytucjami UE i przedstawicielami właściwych organów na wszystkich poziomach zarządzania, ekspertami, pszczelarzami i obywatelami, który może utoroować drogę do nowych partnerstw, działań i zobowiązań oraz silniejszego zaangażowania, na przykład podczas Unijnego tygodnia zapylaczy 2021: nowy ład na rzecz owadów zapylających; uważa, że warunkiem skutecznego wdrożenia tej inicjatywy jest wymiana wiedzy, podnoszenie świadomości, budowanie zdolności i zaangażowanie w ochronę zapylaczy wszystkich właściwych zainteresowanych stron, naukowców obywatelskich i młodych ludzi;

o
o o

57. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji oraz rządów i parlamentom państw członkowskich.

⁽²⁷⁾ Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Środowiska, „European Red List of insect taxonomists” [Europejska czerwona lista taksonomistów owadów], Urząd Publikacji UE, 2022.